

Protesti proti politični in družbeni eliti

„Gotofa“ Slovenija

LJUBLJANA – Vse se je začelo s posmehljivo fotomontažo gorečih mariborskih radarjev. Takoj za tem se je pričela podpisovati peticija, čez nekaj dni pa so prvi radarji zares zagoreli. Kmalu so se požigi novih radarjev, ki jih je (nekdanji) župan Franc Kangler dal postaviti v spornem javno-zasebnem partnerstvu, vrstili en za drugim, vsak dan. Vandalizem se je v manj kot treh tednih razvil v prvo, spontano mariborsko vstajo. Proti županu je takrat protestiralo šest tisoč ljudi. Sledile so vstaje, na katerih je prišlo tudi do nasilja. Mariboru so kasneje sledila domala vsa slovenska mesta, od Ljubljane naprej, protesti pa so usmerjeni proti celotni politiki in drugim vidnim predstavnikom oblasti. Protestniki jim očitajo korupcijo in okoriščanje na plečih državljanov. Zahtevajo odstop celotne „elite“ in korenite družbeno-politične spremembe.

Začetki v Mariboru

Mariborčani so se najprej s peticijo želeli znebiti oktobra postavljenih radarjev, ki so na mestnih ulicah zabeležili številne prekrške. Na celotno zgodbo o radarjih so sprva gledali z bolj lahkotne strani in se na račun radarjev tudi norčevali s fotomontažami in lažnimi fotografijami. V prvih nekaj dneh delovanja so radarji sicer zabeležili preko 8000 prekrškov. Ker tako visokega števila prekrškov ni pričakoval nihče, je imela mestna redarska služba težave, saj imajo premalo zaposlenih. Svoje nezadovoljstvo z radarji so Mariborčani začeli kazati na družbenih omrežjih. Na Facebooku so anonimni avtorji ustanovili stran Proti novim mestnim radarjem v Mariboru, na kateri so pozivali tudi k podpisu peticije proti radarjem. Stvari pa se niso ustavile le pri fotomontažah. Vandali so kmalu pričeli zares uničevati nove radarje. Zažigali so jih, enega pa so z avtomobilom celo izruvali. Župan Kangler je situacijo hotel pomiriti s tem, da je za vse prekrške, ki so jih zabeležili novi radarji, mestnemu redarstvu naročil izdati le opozorila, vendar to ni bilo dovolj. Jeza Mariborčanov je vse bolj tlela in na prvih spontanih protestih, ko se je zbralo nekaj sto ljudi, so proti županu in njegovemu načinu vodenja občine prižigali sveče, v spomin na pravno državo.

Sklenitev 30-milijonske pogodbe s podjetjem Iskra Sistem in postavitev radarjev je bila le vrh ledene gore. Občinski denar naj bi se že dlje časa stekal v privatne žepe. Župan se je poleg

radarjev zapletel še v afero z občinskim stanovanjem, pa v afero z ženinim nepojasnjenimi nakazili in nenazadnje z izvolitvijo v Državni svet. Zaradi vsega tega so ga tudi izključili tudi iz SLS-a.

Iz Maribora po vsej Sloveniji

Slaba dva tedna kasneje, 21. novembra, se je ljudstvo v Mariboru zopet zbralo pred mestno hišo. Prišlo naj bi okoli tisoč protestnikov, mediji pa so njihov protest označili kot 1. mariborsko vstajo. Protestniki so vzklikali različna gesla, med katerimi je bil tudi, zdaj že znamenito geslo, »Gotof je«. Župana Kanglerja so tako pozvali k odstopu. Slab teden kasneje je Maribor doživel še t.i. 2. mariborsko vstajo, ki pa se je končala precej bolj burno. Zbralo se je okoli pet tisoč nezadovoljnih občanov, na koncu protesta pa so, zaradi nasilja, pridržali 25 ljudi. Z drugo mariborsko vstajo so proteste napovedali drugod po Sloveniji. V prestolnici so bili protesti uperjeni zoper vlado Janeza Janše ter politike nasploh, ljudje pa so izražali splošno nezadovoljstvo s stanjem v državi.

30. novembra so se sprva mirni protesti v prestolnici spremenili v hude spopade med nasilnimi izgredniki – huligani – in policisti. Policija je morala v Ljubljani prvič v zgodovini samostojne Slovenije zoper protestnike uporabiti vodni top. V spopadu so bili poškodovani ne samo policisti in izgredniki, ampak tudi novinarji, snemalci, fotografi in nekateri mirni protestniki. V javnost so prišla ugibanja o nasilnih skupinah protestnikov, ki naj bi pripadali skrajnim desničarjem – neonacistom. Pojavile so se tudi govorice, da so bili plačani ali s strani vlade, ali opozicije in njenih idealistov.

Redko se zgodi, da se Slovenija znajde **med udarnimi novicami tujih medijev, kot sta BBC in Russia Today**. Protestni val po slovenskih mestih in predvsem spopad policije z zakrinkanimi huligani v Ljubljani je bila udarna novica, ki se je znašla v številnih svetovnih medijih, k čemur so veliko prispevale tudi agencijske novice, ki jih je posredoval Reuters. **BBC je** v petek zvečer uvrstil proteste v Sloveniji na prvo mesto med novicami iz Evrope in ji dodelil vidno mesto na vhodnem portalu mednarodne različice najodmevnejšega novičarskega spletnega portala na svetu. Ruska informativna televizija je dogodke nasloвила s "Slovenska policija uporabila solzivec, potem ko so protestniki skušali vstopiti v parlament". Vodilni svetovni mediji so izpostavljali, da se je vrhunec protestnega vala zgodil le dva dni pred drugim krogom predsedniških volitev in da sta bili glavni tarči shodov desnosredinska vlada Janeza Janše in splošna korupcija v politiki. Veliko prostora dogodkom v Sloveniji so namenili mediji sosednjih držav, zlasti na Hrvaškem in v Avstriji.

8. februarja je v štajerski prestolnici zopet potekala zdaj že tretja mariborska vstaja, ki se je prav tako končala z nasiljem. Poškodovanih je bilo 18 policistov, pridržali so 140 protestnikov. Tudi v drugih slovenskih mestih so potekali protesti in vstaje, le da je bilo tam za razliko od Ljubljane in Maribor veliko bolj mirno. Na Jesenicah se je zbralo okoli tristo ljudi, ki so protestirali proti odgovornim za razpad hokejskega kluba Acroni in proti županu. Prav tako v

Kranju, v Kopru in na Ptuju. 4. decembra je Franc Kangler napovedal svoj odstop, kar je strasti nekoliko umirilo, a protesti se še vedno niso zaključili. Ljudje po Kanglerju terjajo še odstop ostale politične elite, ki je uspešno Slovenijo pripeljala na rob propada.

Vstaja naroda

Zadnji odmevni protest je potekal 21. decembra. Na Facebooku je prihod napovedalo 11.597 ljudi, a se je t. i. vseslovenske vstaje po podatkih policije udeležila zgolj 6.000 protestnikov. Nakupovalna mrzlica in priprave na praznike so istega dne v ljubljanski BTC privabile vsaj 60.000 obiskovalcev, zato težko govorimo o „vseslovenski“ vstaji. Tudi ta protest ni bil organiziran, potekal pa je na Trgu republike, kjer se je naša država začela, danes pa se, po mnenjih protestnikov, končuje. Protest je minil mirno, udeležili so se ga tako stari kot mladi, povsem nepolitični obrazi. Med množico je bilo sicer opaziti nekaj sindikalistov, ki pa so prav tako poželi kritike protestnikov in glasno neodobravanje. Ljudje so delili vrtnice, peli in plesali. Protestnica Teja iz Vrhnike, ki se je udeležila tako protesta v svojem kraju kot tudi vseslovenske vstaje v Ljubljani, je povedala: »Prišla sem povedat in pokazat, da mi ni vseeno za prihodnost in da želim, da politiki odgovarjajo za svoja dejanja. Poglejte, kam so nas pripeljali!« Tudi nekoliko starejši udeleženec Branko iz Celja je podobnih misli: »Jezem sem in razočaran. Ob osamosvojitvi sem imel veliko upanje, zato sem se tudi boril kot pripadnik civilne zaščite, danes pa je ta država zafurana zaradi nekaj ljudi, ki so mislili, da nas lahko prinesejo okoli in nam vse pokradejo.« Vse je sicer potekalo nenasilno in mirno, vendar je bilo slogan »Ne bomo plačali vaše krize« slišati večkrat in zelo glasno. Sodeč po transparentih, je bilo veliko kritik deležno tudi Ustavno sodišče, ki je dan prej prepovedalo referendum o slabi banki in o državnem holdingu. Med glavnimi zahtevami protestnikov so bili odstop politične elite, korenita reforma sodstva, uvedba neposredne demokracije, inštrumenta ljudske nezaupnice, zaplemba nezakonito pridobljenega premoženja, prevzem odgovornosti bankirjev in spremembe Ustave, ki je „napisana v korist sedanji vladajoči eliti.“ Razen splošne stavke javnega sektorja, ki je napovedana za 21. januar in ki prav tako odraža nezadovoljstvo z delovanjem države, novih protestov ni na vidiku. So pa številni opazovalci in družboslovci že napovedali, da utegnejo protesti prinesiti kar konkretne spremembe, morda celo kakšno novo politično gibanje ali stranko.